

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU XVI

P 2538

Bibl. Univ. Cluj
Nr. 214-1939

Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminică 8 franci. Se primumără la toate oficiile poștale din țară și din țară și la dd. colectori.

Administratiunea și Tipografia: piața mare, Târguț Inului Nr. 30.

Nr. 1. Brașov, Vineri, 1 (13) Ianuarie 1893.

Din cauza sfintei sărbători, de mâine, diarul nu va apăre până Sâmbătă seara.

La anul nou.

Brașov, 31 Decembrie 1892.

Anul, de care ne despărțim, a fost pentru noi Români dintre Tisa și Carpați plin de experiențe și învățăturile cele mai amare. El ni-a adus, ce-i drept, și bucurii, a făcut să cadă pe ranele inimii noastre și picături de balsam dumnezeesc al iubirii de frate și de om, der aceste picături, ori-cât de binefacătoare au fost, n-au putut să stăpănească durerea adâncă, ce ni-a pricinuit-o ura și patima, deslănțuită cu nouă furiă în contra noastră.

Sărmană nația românească! Ce ai păcătuit, ce ai făcut și ai, în veacul acesta al deșteptării și al înaintării poporilor, atât de amară dușmănită și prigonită în țara ta strămoșească?

De vom arunca o privire în cartea istoriei poporului românesc, vom trebui să ne înspăimântăm de multele păcate, câte au contribuit la desastrelor și suferințele noastre și vom trebui să exclamăm: etă isvorul nenorocirii Românilor!

Nu urași patima, cu care ne-au întâmpinat în toate timpurile dușmanii neamului nostru, a putut să facă să inghenche această viță bravă de războinic, dinaintea prigonitorilor ei, căci ura și patima dușmanului este piatra, care ascute numai energia și puterea de rezistență a aceluia, contra căruia se îndreaptă.

Nenorocirea neamului românesc, așezată aici în prejma falnicilor Carpați, n'a isvorit atât din spiritul neîmpăcat și din ura sălbatică a dușmanilor săi seculari, cât mai mult din ura

și patima acelora dintre fiii săi, cari erau chemați a conduce cohortele și legiunile lui părăsite și mult impresurate.

„Pe voi vă nimiciră a pismei răutate...“ Cine nu șește, că în aceste puține, der puternice cuvinte ale cântărețului deșteptării noastre naționale se cuprinde întreaga istoria a miseriilor, ce au împiedecat falnicul mers al legionarilor din Dacia, ce le-au amorțit și slăbit puterile și ca un blăstăm afurisit i-au ținut legați de gliă spre rușinea vecinică a mândrei lor origine și a trecutului lor de glorioși stăpânitori?

Intr'atâta a fost de vehementă în toate timpurile patima orbă a invidiei, a egoismului, a ambițiilor personale și a urei între fruntașii poporului nostru, încât dușmanii lui și-au clădit un întreg sistem, prin care au știut să se folosască de aceste mari slăbiciuni pentru ca să potă cu atât mai ușor să ne stăpănească și să ne exploateze pentru scopurile lor.

Acestui sistem diabolic, a căruia armă puternică este desbinarea, și cu ajutorul căruia dușmanii neamului nostru ne-au prigonit cu succes pe terenul politic, bisericesc, cultural și economic, ne-au prigonit până în sanctuarul familiilor noastre, i-au declarat război de moarte marii apostoli ai deșteptării noastre naționale, punându la 1848 temelii uniunii naționale, cu scopul de a nimici intrigele dușmane și a recăștiga drepturile națiunii române.

Der trista noastră sorțe a voită ca să mai trecem printr'o nouă probă și ne-a aruncat în spinare absolutismul nemțesc, care cu apucăturile sale iesuitice a înveninat din nou atmosfera, ce era

luminată de rațele armoniei și a solidarității între frați; er absolutismul nemțesc a fost dascălul absolutismului modern unguresc, sub a căruia loviri ni-se încovăie aș spinarea.

Discipulul a întrecut pe dascăl. Ia și fost o puțină această sub nasca falsului constituționalism și la adăpostul puterii de stat, ce i-s'a dat cu sacrificarea drepturilor noastre naționale.

Cu toate acestea însă nu i-a succes absolutismului parlamentar unguresc să facă să inghenche națiunea română dinaintea dictatului său, se-o facă să renunțe la libertatea și drepturile ei. Nici un popor din monarhia habsburgică n'a dat o probă mai strălucită de perseveranță în lupta pentru apărarea limbii și a naționalității sale, ca poporul român din Transilvania și Ungaria în cei 25 de ani din urmă.

Stégul uniunii naționale s'a înălțat din nou cu mândria la 1881 și decă n'a putut să câștige până aș nici o victorie față de contrarii noștri, cauza nu este a se căuta, decătă erăși în înrîuritele școlii fatale a absolutismului nemțesc și unguresc, de cari încă n'am putut să ne emancipăm cu totul până în ziua de aș.

Numai acestor înrîurite și a urmărilor lor triste pentru uniunea noastră națională, basată pe principiile luptelor noastre naționale din trecut, este a se atribui în mare parte și noul desastru politic, ce a trebuit să-l suferă națiunea română din Transilvania și Ungaria în 1892.

Der nici o umbră făr' de lumină. A trebuit să se trecem și prin această grea încercare, pentru ca să ni-se dea ocaziune de a cunoște, că nu suntem singuri

și părășiți în această lume, că în regatul vecin dunărenț avem frați, a căror inimă bate cu căldură pentru binele și fericirea noastră, că avem amici și sprijinitori și în sinul celorlalte națiuni ale Europei.

Acosta trebuie să ne încurajeze în lupta grea ce-o purtăm, der totodată ne impune și îndatorirea de a veghea cu îndoită atenție pentru apărarea stégului uniunii naționale, a solidarității dintre noi, și de a nu suferi ca să fiă pătat de balele înveninate ale invidiilor și desbinărilor.

Inaintea marilor principii ale luptei noastre naționale vor trebui să amuțescă cărăiturile îngâmfate ale pătimășilor din sioul nostru și solidaritatea noastră se va renasce ca un fenice din cenușa reminiscențelor triste ale umilirilor, ce ni le-a cauzat politica, a căreia devisă a fost și este: împărechază ca să poți domni!

CRONICA POLITICA

— 31 Decembrie

Diaryl „Presse“ vede în cășetoria prințului moștenitor al României întărirea dinastiei române. Ca urmare, autoritatea politică a României printre puterile Europei se ve mari. România, cu toate că nu e încă lipsită de pericole, va pute să continue misiunea civilizatoare și conservatoare și să devie aș fel un model de țară, ce se desvôlta în liniște. „Deutsche Zeitung“ de asemenea consideră cășetoria ca o întâmplare importantă atât pentru dinastia, cât și pentru România.

Diaryl național slovac „Narodnie Noviny“ scrie între altele următoarele asupra vorbirii mai recente a mini rului președinte Weckerle: „Pe de o parte se laudă cu succesele și cu libertatea na-

FOILETONULU „GAZ. TRANS.“

LA ANULU.

Schiță după Jean Ajalbert.

De câte ori mă gândesc la următoarea istorie, totu-deuna ea mă impresionază. Doi ochi triști din fața unei gingașe femei, pare că voesc a-mi povesti despre o fericire pierdută, der nu uitată. Imi aduc aminte cu de-amăruntul de acea și.

In una din zilele prime ale lui Aprilie, anul 18. străluceau rațele soarelui așa de seducător în odaia mea, cerul era așa de senin, încât nu mă puteam împotrivi ispitei, ca după un timp lung de eră, erăși să părăsesc orașul, căutând a eși afară în liber. Șortul timp după aceea, voindu a-mi împlini dorința ocupai un loc în cup-u, der cu atât mai curând m'am convins, că rațele sunt mai păcute străbănd prin gém, decătă afară în liber; jurul orașului era încă sub stăpânirea ernei, și așa m'am hotărît să mă cobor la prima stațiune, ca să mi iau dejunul și în fine să mă reîntorc erăși de unde am pornit. Der și vicia

am ajuns prea de timpuriu, nu observai pe nimeni, mesele nu erau așternute încă, afară de una, care era gătita pentru două persoane. Eu ocupai locu la ea.

„Acostă masă este ocupată“, imi dișe birtășița, „mă grăbeso însă a vă așterne alta“.

De sigur vr'o păreche amorosă, imi cugetai, pre când femeia se grăbea intru adevăr a mi împlini dorința.

Eu, în cuget, imi zugrăvii o istorie intrăgă, cum adevă tinerii, pe cari credeam că am să-i vedă îndată, s'au întelnit prima dată în vr'un loc romantic, au făcut o cunoștință, și în fine voesc să se folosască de prima și frumoasă de primăveră, ca să facă de mult proiectata și dorita escursiune.

Imi părea, că nu m'am înșelat. Tineră damă, roși imediat după aceste, era o ființă gingașă, o'ună teintă palidă, dealtcum arăta aproape numai ca o copilă; ea își puse umbrela pe masa comandată și în fine se aședă la ea, fără de-a se uita în dreapta și stânga, ca și când nu ar aștepta pe nimeu; deși timpul trecea, nu se părea să fiă nepacientă...

După ore-căte timp ea dejună lângă serviciul al doilea. De altcum numai se făcea că dejunază, căci aproape nu atinse mâncarea.

Ea era singură, der cu totul perdută în meditațiune; cu brațulu pe masă, er cu fața rădimită pe-o mână, privirea ei tristă se perdea departe de orizont spre singuraticul réu.

Deodată se ridică, plăti, și s'a îndepărtat.

Birtășița, după cum se vedea, mi-a ghicit gândul, fiind-că se apropiă de mine și dișe:

„O ce femeie simțitoare este această tineră, să-mi credi Domnule, și să nu o fîn de ușuratică, cum sunt multe... Nici odată ea nu a întârziat ziua... Fia timpul cum ar fi, noi putem fi siguri, că ea vine... Deși imi dau silința să o servesc cu cel mai bun dejun, apetitul totu nu-i vine... Inș ziua nu o uită nici odată... Sunt ani, în cari ziua de astăzi este foarte urită, ninge, plouă... De câte-ori vine, imi gândesc, dora acesta e cel din urmă an; dora va căpeta minte și se va împăca cu sorțea, căci cu morții numai, nu pote trăi. Der

m'am convins, că ea nu este făcută din acel aluat ca mulți alți omeni, cari cugetă astfel: „pe unul l'am pierdut, o sută am aflat!“... De sigur ea nu este așa...

„Vor fi șapte ani de atunci. Intr'o și frumoasă, ca cea de aș, a venit o societate de omeni tineri la noi, ca să se dea cu luntrea pe Sena. Erau patru tineri și patru tinere, dintre cari cea mai bătrână abia va fi fostă de 18 ani. Ei erau cu toții de minune bine dispuși, glumiau, rideau și făceau câte și mai câte posne copilăresci. După dejun s'au hotărît să facă o plimbare cu luntrea și așa s'au împărțit în două luntre. O, decă ar soi omul toate înainte! Eu i-am făcut atenție, să fiă cu mare băgare de seamă... Nenorocirea vine momentan... Inș ei nu au voit să mă asculte! Abia erau în mijlocul apei, când din nou începură jocurile lor copilăresci. Eu chiar voiam să mă reîntorc în casă, când au di strigăte de ajutor. Tinerii din luntrea primă au pierdut cumpătul și s'au răsturnat în apă, er cei din luntrea a doua, cari le-au sărit în ajutor, erau amenințați de aceeași sorțe... O, nefericiții de ei!... Vedeam cum se luptu cu

Congregațiunea estraordinară a comitatului Hunedó

Deva, 31 I 1892.

Stim. D-le Redactor! ni n'ar fi crezut, că și congregațiunea estraordinară a comitatului Hunedó...

Era vorba să se aleagă Cuneea permanentă, ca în toți anii, și dea, că această alegere va trece ușor și în trecut. Dér nu s'a întâmp...

In răspunsul său, vice-spanul recunoscut, că a convocat pe toți notarii cercuali din comitat...

Replicându-l vice-spanului, contele Kun își susține ale sale și aduce nouă dovezi, că partida guvernamentală...

In fine luându-se totuși la cunoștință răspunsul vice-spanului, urmă alegerea comitetului central. Lázár Arpad, deputatul din cercul Dobra...

Fișpaunul, atinsu, recunoscu, că a voit să pacteze, deoacă el, ca reprezentantul guvernului, are nu numai misiunea...

S'a sculat apoi br. T. Bornemisza, și într-o vorbire lungă, confesă, fără nici o logică și într-un limbaj aristocratic...

de notarii cercuali. Românii încă au fost mai mulți, ca altă dată.

Destul, că după unele declarațiuni solemne, făcute de fișpaun, că nu s'a făcută presiune și nici nu se va face asupra nimănui...

Franciscu Hossu Longin: Din cele auzite ați vedem, că nu este bine, ca „politica de partid“ să se tărăscă aici în Congregațiune...

Să lăsam politica atară, érá aici să facem administrațiune bună și dreptă. — Érá decă e vorba să facem și aici politică...

Avem să alegem comisiunea centrală. La compunerea acestei comisiuni, rog a fi cu considerațiune la starea explorabilă a comitatului nostru...

Aceste cuvinte au fost urmate de aprobări, dér „furia politică“ nu se domoli, căci după aceste se sculă E. Hollaki și într-o vorbire plină de asmră, a făcut formală batjocură atât fișpaun, cât și din vice-spanul...

La alegere. Pe lista partidei guvernamentale a fost patru Români: Vasile Domani, protopop gr. or. în Bradu; Iu Simion, asesorul la sedria orfană; George Janila, primar în opidul Hjadó; Ștefan Radicu, prot. gr. ca în Pătrășeni...

Legată congregațiunea potú invéța, că în timpul, ca se nu mai stea cu în sinu, oi fiă-care la postul său, și în linisă datorința, căci numai astă în nu puté însufla respectul în cerșar se réșfată și împartú între sine...

Societatea Jur în Paris. Cetimú în țară și în Paris. In vorbirea atú în parisianu Paul Vibert, ce a ținut o vorbire în „Reuniunea cehă“ din luna Decembrie...

La această vreme îi răspunde d-lu Ocășianu, conducerul deputației române, mulțamindu căldură.

După ședință se făcu o colecție pentru Hurban, care a datú o sumă de 51 franci, și cari s'au trimisú țiarului „Narodni Listy“.

Numitul țiaristú Paul Vibert studiezá cu diligență starea popórelorú, cari se luptă pentru naționalitatea lorú. Caracterul său integru îi procură și respectul generalú în străinătate.

Opulú său celú mai bunú este „La Concurrence étrangere“ din a. 1887.

Ajunul Crăciunului în Zărnești.

Zărnești, 8 Decembrie 1893.

Reuniunea femeilor române din Zărnești și jurú, alú cărei scopú este ajutorarea copilelor sêrace, obișnuia a împărți ajutóarele sale de regulá în ziua botezului Domnului.

Spre scopulú acesta s'a adusú de timpuriu unú bradú și s'a așezatú în sala edificiului școlii din locú, unde s'a împodobitú și provédutú cu cele de lipsă; 2 mese erau încărcate cu mulțime de obiecte — mai numai felurite haine — destinate a se împărți celorú lipsiți...

Lătindu-se vestea despre această frumoasă intențiune a reuniunii, s'au aflatú și alții îndemnați a concurge cu bani, ca să se potú împărți ajutóre la câți mai mulți copii lipsiți; astfelú au mai contribuit d-na Aurelia Cuteanu 2 fl., d-lú dir. E. Lang 5 fl., d-lú Quittner 5 fl., d-lú dr. Keoskemeti 3 fl., d-lú dr. Grünfeld 3 fl., cu cari bani s'au cumpăratú opinci, cureluțe, șaluri, cărpe.

După 5 óre sêra, fiindú tóte gata, s'a umplutú sala de copile și copii, cu d-nii invétatori în frunte, publicú din satú, d-nii mai susú memorați, mai tóte membrele reuniunii cu d-na presidentá Maria Garoiu.

Mai întâiu se cântá cu copiii de șoolá troparul nasterii Domnului, apoi lândú cuvântulú d-lú avocatú Nicolau Garoiu, arată însemnătatea zilei, în care pomulú Crăciunului aduce bucuriá tuturorú, celorú din palate, ca și celorú din colibe, că această zi este plină de plăcute reminiscențe din frageda copilăria și pentru cei, cari deja de multú au trecutú peste acestea; aduce laudá convenită reuniunii pentru ajutóarele, ce le distribuie deja de atâția ani în totú mai mare măsurá, apoi adresându-se către copii și copile îi îndemná a fi totdeuna recunoscători și mulțamitori către binefăcătorii lorú, ceea ce potú face numai decă vorú face și ei bine altora, vorú fi ascultători și silitori și se vorú ruga și ei lui Dumnezeu pentru ferioirea binefăcătorilor lorú.

Se cântá condaoulú sêrbătorei, apoi pârintele Ionú Danú, în numele copilorú, mulțamí reuniunii femeilorú pentru binefăcările sêvrșite, precum și acelorú marimoși Downi și Dómne, cari prin contribuiri lorú au făcutú posibilú, sa pe lângá darurile reuniunii, să se potú face bucuriá înoc și altóru copii și copile lipsite.

Se începu după acestea împărțirea ajutórelorú prin Dómnele membre ale reuniunii. D-na presidentá predá mai întâiu d-lui diaconú Ionú Strétoiu o garniturá de scrisú de totú frumescú, dreptú recunoscință pentru serviciile aduse reu-

niunei, ca secretarú alú aceleia, pentru care d-sa adénou emoționatú mulțamí; 46 copile căpétarú materiá bună de ierná pentru câte unú rândú de haine, 30 copii și copile au primitú ajutóarele cumpérate cu banii dăruitorilorú, apoi celú puținú 200 copii și copile au căpétatú colácei, mere sêu nuof, așa că cu dreptú cuvântú se poté dice, că pomulú de Crăciunú din Zărnești a adusú o bucuriá generalá tuturorú, celorú mari și mici, și care se poté numai simți, ér nu descrie; dée Dumnezeu, ca simțemintele manifestate cu această ocaziune din partea donatorilorú și donațilorú să misce și inimile acelora, cari față de atari acte de caritate se parú înghețate.

Unú martorú.

Sciri telegrafice.

Parisú, 11 Ianuarie. Noulú ministerú este compusú astfelú: Ribot, președinte și ministru de interne; Develle, ministru de externe; generalulú Loizillon, ministru de resbelú; Viger, ministru de agricultură. Ceilalți miniștri și păstrează pórtofoliurile.

DIVERSE.

O bisericá uriașá. Americanii s'au pusú acum să facá minuní. O școlá din Chicago cuprinde peste 100,000 ómení. La unú concertú datú în acea salá a cântatú unú corú acompaniatú de orchestrá, cari la un locú au constatatú din 5000 persóne. In New York se va construi o țidire episcopalá — deocamdatá din modestiá numitá catedralá — care să intréca în mărime tóte bisericile din Europa. In considerațiune elementului poliglotú alú orașului se vorú țidi in interiorú șépte capele, în cari se vorú predica totú în atâtea limbi, pe când in partea principalá, se înțelege, că in limba englesá, se va ție serviciulú divinú. Cheltueelele acestei țidiri suntú evaluate la suma de 10—20 milióne dolari.

Locú deschisú. *)

Dorescú aú nou fericitú tuturorú elevilorú și elevelorú, precum și părintilorú lorú iubiți.

Franz Fiedler, magistru de dansú.

*) Pentru această rubricá Redacțiunea nu e responsabil.

Nou abonamentú la GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Ianuarie 1893 st. v. se deschide nou abonamentú, la care invitámú pe toți amicii și sprijinitorii școlii nóstre.

Prețul abonamentului

Table with subscription rates for Austro-Ungaria and Romania/Foreign countries, listing prices for annual, 6-month, and 3-month terms.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Table with subscription rates for Austro-Ungaria and Romania/Foreign countries, listing prices for annual and 6-month terms.

Abonarea se poté face mai ușorú prin mandate postale.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Proprietarú Dr. Aurel Mureșianu. Redactorú responsabilú: Gregoriu Malorú.

Cursula pieței Brașov

din 12 Ianuarie st. n. 1893

Table with 3 columns: Item name, Buy price, Sell price. Includes items like Banconote românești, Argint românesc, Napoleon-d'or, etc.

Cursul la bursa din Viena

din 11 Ianuarie st. n. 1893.

Table with 3 columns: Item name, Buy price, Sell price. Includes Renta de aur, Renta de hârtie, Imprumutul căilor ferate, etc.

Table with 3 columns: Item name, Buy price, Sell price. Includes Amortisarea datoriei căilor ferate, Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă, etc.

ANUNȚI

Îmi iau permisiunea de a face cunoștință publică, precum și On. corpului ofițeresc, că subalți în primire cu ziua de 5 Ianuarie n. c.

Restaurațiunea Fischer.

Mă voi sili, ca prin mâncări bătute, curate și gustose, prin vinuri curate și năsficioase, precum și prin un serviciu amabil și prompt să vă satisfac în toate privințele pe On. oșpeți. Mă rog pentru etare numără.

GRIGORE SOREA.

1,3-3.

BEȚI vinu de Trient, veritabilu, nefalsificat și naturalu, roșu senu albu.

Acest vin se recomandă, din cauza proprietăților sale escelente, fiind tare și totuși plăcut și ușor la burtă. Se află en detail în localitate Tirgul căilor Nr. 1. (casa de Schobeln); en gros dela 56 litre în sus, dela 1 Ianuarie 1893 în cependă la D-nii Frați Michalovici, Tergulă pómelor senu la Thomas Bosin, Blumena.

1010,6-4

Avisu d-loru nați!

Rugăm pe d-nii abonați ca reînnoirea prenumerațiunii să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fașia sub care au primitu și nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou binevoiască a scrie adresa amuritu și să arate și posta ultim

Adistraț., Gaz. Trans.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 tomvre 1892.

Large table with multiple columns showing train routes and schedules between cities like Viena, Budapesta, Brașov, Sibiu, etc. Includes train numbers, departure times, and arrival times.

Nota: Numerii înscrisi cu linii grose însemnăză orele de noapte.